

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

Letnik III.

V Ljubljani 1. oktobra 1902.

Št. 19.

Salezijanski zavod pri Ljubljani.

Ze leta 1894. se je ustanovil v Ljubljani odbor, da zgradi primerno zavetišče zapuščeni in zanemarjeni mladini. Odbor je deloval neumorno in požrtvovalno in kmalu nabral potrebno svoto v svoj namen. Nakupil je gradič Rakovnik ob dolenski cesti pri Ljubljani in ga izročil priznanim vzgojiteljem zanemarjene mladine — Salezijancem, da prično svoje človekoljubno delovanje po izgledu svojega ustanovitelja Don Boska. Dne 23. novembra preteklega leta so se naselili Salezijanci v Ljubljani.

Kakšno bode zdaj njihovo delovanje? Namen novega ustava je: sprejemati zanemarjeno in zapuščeno mladino. A da je vzgoja takih otrok uspešna, treba je internata. Treba je, da so otroci vsaj eno leto stalno v zavodu, da v njem prebivajo in se učé pod nadzorstvom predstojnikov. Letos se je oglasilo prosivcev čez mero in utemeljevali so svoje prošnje tako nujno, da jih ni bilo mogoče zavriniti. Zaupajoč na previdnost božjo, ki je pomagala Don Bosku pri ustanovitvi njegovih velikih naprav, so pričeli Salezijanci zidati novo poslopje, kjer bi imelo približno petdeset gojencev prostora. Nova stavba bode skoraj končana in v mesecu novembru bode že mogoče v njo se naseliti. Pouk v salezijanskem zavodu bode obsegal vse predmete ljudske šole. In ker je upanje, da bode deželna šolska oblast ta potrebni zavod podpirala, bode tudi s časom dobil pravico javnosti.

V zavodu se bodo torej gojenci do 14. leta poučevali popolnoma po načrtu ljudske šole. A kam z njimi pozneje? Tudi zato bodo skrbeli Salezijanci. Za mnoge gojence bode v zavodu prilika, da se priučé kakemu rokodelstvu. Za one pa, ki so posebno lepega vedenja, ki imajo zmožnosti in veselje do učenja, se bode s časom ustanovila domača zasebna gimnazija po načrtu javne gimnazije.

Internat je zelo potreben zlasti za take otroke, ki zunaj nimajo človeka, da bi zanje skrbel. Toda ugovarjati vtegne kdo: ako Salezijanci sprejemajo v svoj zavod vse otroke, če prav so že npravno popolnoma propali, ali se ne bodo od njih še drugi okužili? Ali smejo potem stariši takemu zavodu zaupati svoje še nepokvarjene otroke? Kako preprečiti to nevarnost, ki žuga mladini v taki družbi? Odgovor: To nevarnost je lahko preprečiti z vednim skrbnim nadzorstvom. Po izgledu svojega ustanovitelja imajo Salezijanci svoje gojence vedno pred očmi. Nikdar in nikjer niso otroci sami sebi pripuščeni.

Vzgojitelji v salezijanskih zavodih skušajo natančno spoznavati svoje gojence, njih nagnenja, slabosti in napake. Zato se pa trudijo, da si pridobé zaupanje sebi izročene mladine. Zato so vedno med svojimi gojenci, kot njih pravi prijatelj; z njimi se igrajo, zabavajo in veselé. Tako otroci niti ne čutijo nadzorstva nad seboj, prično ljubiti svojega vzgojitelja, odkrijejo mu srce, pokažejo mu svoje rane in tako postanejo dostopni dobremu vplivu.

Vzgojitelj torej dobro vé, kako mu je ravnati s tem ali onim gojencem, kedaj ga je treba tolažiti, kedaj grajati in kedaj kaznovati.

Morda bi kdo mislil, da mora predstojnik s takim zaupnim občevanjem pri otrocih izgubiti ugled? A temu ni tako. Otroci vsled tega predstojnika celo bolj spoštujejo, ker vidijo v njem brata in očeta, ki jim pomaga, jim dobro želi, jih ljubi in se zanje trudi.

A kako naj se zanemarjen, izprijen otrok privadi na stalen dnevni red in na delo? Saj se še delaven človek naveliča rednega dela, kamo li npravno propala mladina?

Salezijanci se poslužujejo raznih sredstev, ki blažilno in izpodbujevalno vplivajo na mladinsko srce. Pred vsem spada sem zabava in v prvi vrsti godba. Nikjer se glasba tako vstrajno ne goji, kakor v salezijanskih zavodih. Pevska šola je bistven del vsakega zavoda in skoraj povsod je najti tudi orkester. Salezijanski orkestri so zlasti po Italiji zelo na glasu. Petje in godba razveseljuje in blažita mladino in preprečita, da se ne vkradejo v srce nezdrava čustva.

Tudi gledališke igre služijo dobro temu namenu. V Turinu izhaja v salezijanski tiskarni vsak mesec knjižica iger, prirejenih za male odre. Takih iger je v laškem jeziku izšlo že na stotine in se igrajo po vseh zavodih z najboljšim vspehom.

Razne otroške igre na prostem in izleti ugodno vplivajo na otroke. Zato imajo salezijanski gojenci popolno prostost, da se na dvorišču igrajo in zabavajo po svoji volji, seveda vedno v družbi ali pod nadzorstvom pred-

stojnikov. Tudi premije ali darila, ki se delé ob raznih prilikah pridnim dečkom, niso brez uspeha.

Najpoglavitnejše vzgojno sredstvo pa je v salezijanskih zavodih molitev in prejemanje svetih zakramentov. Molitve so v obče kratke, primerne otroškemu duhu in vedno skupne. — Kolikrat in kedaj pristopi gojenec k svetim zakramentom, ni nikjer zapisano in nikdo se k temu ne sme siliti. A bogoslovci in drugi boljši gojenci večkrat pristopajo; njih izgled pa vpliva izpodbujevalno tudi na druge. Pri tej priliki ne smemo zamolčati, da učé Salezijanci svoje gojence zlasti častiti in ljubiti svojo nebeško mater Marijo. Marsikdo je moral pozneje priznati, da se je še le v salezijanskih zavodih naučil prav ljubiti Marijo. Njeno češčenje je bistveno vzgojno sredstvo.

Veliko bi se še dalo povedati o Don Boskovem vzgojnem sistemu, ki je zelo zanimiv in idealen in sloni do cela na naukih sv. evangelja. Omenim naj le mimogredé to posebnost, da vzgojitelj ne kara nikoli javno pred drugimi svojega gojenca, temveč le zasebno prav po besedah Kristusovih: „Ako tvoj brat greši, povej mu na skrivnem ...“

Sinovi Don Boska so prišli na Slovensko s trdno voljo reševati zane-marjeno in propalo mladino in jo usposobiti, da izvršuje svoje dolžnosti do Boga in človeške družbe. To je važno, čeprav dostikrat težavno in nehvaležno narodno delo. Zato pozivljemo vse domoljube, da nas po svojih močeh podpirajo pri tem prizadevanju. Zlasti prosimo milih darov za godbo, katere na Rakovniku še nedostaja!^{*)} Slovenski listi pa naj blagovoljno ponatisnejo to priporočilo. Slava Don Bosku! Živela njegova človekoljubna ustanova!

Al. Kovačič.

Marijino češčenje izvrstno vzgojno sredstvo.

(Konec.)

III. Marijino češčenje je pa tudi samo ob sebi preimenitno sredstvo prave vzgoje.

a) Naša mladina potrebuje vzorov, idealov. Res je naš Gospod Jezus Kristus najvišji vzor. In moder vzgojitelj bode zopet in zopet opozarjal nanj svoje gojence. Vendar se ubogemu človeku nekako zdi preveč vzvišen ta božji vzor, kakor bi si prav ne upal v to božje solnce obračati svojega slabotnega očesa, ker Jezus ni bil samo človek, marveč Bog in človek skupaj. Marija pa je bila stvar, po svoji naravi neizmerno nižja kot njen božji Sin. In če vidimo, da je ustvarjeno bitje v toliki popolnosti posnemalo našega bošjega Odrešenika, nam raste pogum, da se trudimo po Marijinem zgledu posnemati ga tudi mi. Kakor nam luna, ki prejmlje od solнца svojo svetlobo, milodejno sveti po noči, enako se našemu dušnemu očesu milobno odseva Marijin vzor v nebeški svetlobi bošjega Vzornika Jezusa Kristusa. Kako blagodejno mora vplivati na mlado nepopačeno srce, če se otrok z nedolžnim očesom obrača na to svetlo zvezdo rajske popolnosti — zgodnjo danico

^{*)} Uredništvo „Sl. Učitelja“ radovoljno sprejema darove in jih oddaje na pristojno mesto.

Marijo! Kolika nespamet torej, če hočejo pedagogi mladino vzgajati le po fantastičnih vzorih, ki jih zbegana fantazija slika v bajkah in pravljicah, katere nimajo nikakoršne realne podlage, ko imamo vendar tako krasen zgodovinski vzor, po katerem naj mladina uravnava svoje življenje. Pravljice in bajke bodo kmalu izgubile za otroka vse zanimanje in ves pomen. Marijin vzor pa mu bo svetil vse življenje, in sicer v tem lepši luči, čem bolj se bodo razvijale njegove dušne moči.

b) Zares, lepšega vzora si v vesoljnem stvarstvu ne more poiskati tudi najplemenitejša in najbujnejša fantazija, kakor ga imamo v Mariji, nebeški kraljici. Zato so si odbirali ta nebeški vzor najboljši pesniki, najslavnejši glasbeniki, slikarji, kiparji, stavbeniki kot prevzvišen predmet svojim nesmrtnim umotvorom. Tako je tudi posredno, po teh umotvorih, Marija postala vzor, ki blaži mlada srca ves čas, kar obstoji sveta cerkev. Saj pač vsak izmed vas odraslih lahko sodi sam po sebi, kako blažilno so v njegovih detinskih, otroških in mladeniških letih vplivali ti umotvori na mlado nedolžno srce: kako veseli smo bili Marijinih prekrasnih slik, kako nam je razgrevalo nepopačeno srce popevanje pristrčnih Marijinih pesmi, kako nas je k dobremu navajala Marijina knjiga, kako nas je očarala lepa Marijina cerkev, njeni kipi, njeni oltarji.

Ali bi ne bilo barbarsko, ko bi ne hoteli v vzgojstvu uporabljati tega, kar je nekdanj tako blagodejno vplivalo na naša mlada srca in nas toliko utrdilo in ojačilo, da smo ostali zmagovalci v nevarnih skušnjavah in se vzdržali na površju v viharjih pogubnega pohujševanja.

c) Marija nam je vzornica v vseh čednostih, prav posebno pa v onih, ki so najbolj odločilne za srečno vzgojo: v čistosti, v ponižnosti, v pokorščini in pobožnosti. — Naj bo vzgojitelj kakoršne stranke koli, temu mora pritrditi, da je prvi pogoj srečne vzgoje v tem, če deca ohrani čistost in nedolžnost — s tem stoji in pade vse. Ta nežna cvetka — ljuba nedolžnost, se pa najlažje ohrani pod okriljem nebeške matere Marije. Pri njej zre nedolžno oko le rajsko čistost, ker je brezmadežna devica; pri njej dobiva čisto srce močno podporo, ker je mogočna kraljica nebeška. Naši mladeniški vzorniki: Sv. Alojzij, Stanislav, Berhmans itd. so bili taki srečni Marijini sinovi. — Druga čednost, ki je mladim ljudem tako zelo potrebna, je ponižnost, krepka opora vsem drugim čednostim. Lepšega izgleda plemenite ponižnosti pa ne najdeš nikjer, kakor jo opazujemo v vsem vedenju Marijinem. Bila je izmed vseh stvari najvišja, in vendar je bilo pri njej vse tako ljubko, skromno in preprosto; vsaka beseda, vsak korak je dokaz temu, kar je sama rekla o sebi: „Dekla sem Gospodova.“ In ta njena nebeška ponižnost nima kar nič nenavadnega, nič prisiljenega; bila je res ves čas preprosta detinska ponižnost. Vsak vzgojitelj pa vé, kako nerada raste in uspeva ta milobna cvetka — ljuba ponižnost. Kako je pač treba, da ji priliva in jo neguje sama nebeška kraljica, ako hočemo, da se utrdi že v mladosti in uspeva še tudi v poznejših letih. — Tretja mladini najpotrebnejša čednost je pokorščina. Saj je ta čednost tudi res skoro edina detinska čednost, predno se prav razvijejo dušne moči. Otroku še ni

treba samostojno misliti in si prosto določevati opravi in potov. Mesto njega morajo misliti in ukrepati stariši in učitelji; njegovo delo pa je: slušati, ubogati. Kako lep vzgled ima naša mladina tudi za to čednost pri Mariji, naj jo že opazuje v njeni zorni mladosti v templju ali v njenem poznejšem življenju, ki je zahtevalo od nje velikih in težkih žrtev. Povsod ji je bila voditeljica le volja božja, kateri se je vsikdar pokorno in radovoljno klanjala. Tudi misel, kako zelo se s pokorščino prikupi nebeški Materi, daje slabotnemu otroku posebno moralno moč. — Posebej, sem še rekel, naj se mladina od Marije uči pobožnosti, ki je tako zelo odločilna za poznejše življenje, ker tako lepo za Jezusom ni znal nihče moliti kakor Marija. Poleg tega nam je postala mogočna in dobrotna srednica pri Bogu, da se po njej naše želje in prošnje dvigajo pred božji prestol. Zgodovina in izkušnja spričujeta, da prav one molitvice, ki jih je kdo v mladih letih opravljal v čast Materi božji, ostanejo najkrepkejša vez, ki ga še pozneje veže z nadnaravnim svetom, ko je že krenil na napačna pota. In že mili spomin nanje je večkrat tako močan, da ga zopet vzdigne in reši iz prepada.

IV. Kako pa naj uporablja vzgojitelj to takó blagodejno sredstvo?

Najprej in najbolj se je nanj ozirati pri verouku. Vsake prilike naj se poslužuje katehet, da navdušuje mlada srca za nebeško Kraljico. Ko govori n. pr. o Adamu in Evi ter vživo opisuje njiju srečo, naj nikar ne opusti pristavka: „Le ena je bila tako lepa in dobra, imela tako krasno srce kakor prva človeka pred grehom — brezmadežna Devica“ itd. Isto primero naj ponovi še obširneje, ko govori o izvirnem grehu in brezmadežnem spočetju Matere božje. Predno začne govoriti o Zveličarju, naj opiše milo zarjo, ki jo je usmiljeni Bog pokazal že Adamu v raju. Ker sveto pismo le malo pové o Mariji, zato je treba to malo tembolj izkoristiti ob pripovedovanju Jezusovega rojstva, njegove mladosti, javnega delovanja, smrti in vstajenja. Pri „občestvu svetnikov“ naj z vznesenimi besedami opisuje, kaj je Marija zmagovalni, trpeči in vojskujoči cerkvi. Tudi drugi oddelki katekizma večkrat nudijo priliko, da se otročičem kaj izpregovori o Marijini lepoti, mogočnosti in dobrotljivosti.

A ne le katehet, marveč sleherni učitelj in vzgojitelj ima premnogokrat priložnost, da v otroških srcih vzbuja zaupanje in ljubezen do Matere božje. Sedanja šolska metoda zahteva zlasti pri berilu in petju, da se učitelj ozira na letne čase. To je ob enem tudi že kažipot, da se ob vzgoji oziramo na cerkvene praznike. Kako žalostno bi bilo, ko bi šli prelepi Marijini prazniki kar tako mimo, da bi jih učitelj ne znal ali ne hotel izkoristiti v korist svojih učencev, v blaženje mladih src! Žal, da v naših berilih ni niti trohice o Mariji; še Marijine pesmice ni najti v njih nobene. Naj pa učitelj sam večkrat pové kaj vzpodbudnega o Mariji ter rad zapoje z otroci katero izmed premilih Marijinih pesmi, ki so našemu narodu tako priljubljene, a tudi tako zeló — koristne. Rad naj posojuje iz šolske knjižnice take knjige, v katerih se preslavlja lepota in mogočnost Marijina (zlasti v primernih zgodbah in izgleh bogoljubnih

Marijinih čistilcev). Uči naj tudi mladino, kako naj se s pridom udeležuje Marijinih slavnosti, ki so v njegovem kraju v navadi.

Naj navedemo še posebej nekatere praktične vaje.

1. Najprej si zapomnimo zase in za mladino modri izrek Marijinega ljubljenca sv. Berhmansa. Ko je bil ta deviški svetnik že blizu smrti, so ga vprašali njegovi bratje, katera pobožnost je Mariji najbolj všeč, da bi jo opravljali. Mladi svetnik odgovori: „Quidquid minimum, dummodo sit constans! — Če je tudi le kaj prav malega, da je le stalno!“ Noben dan naj torej ne mine brez kake molitvice v čast Matere božje! Tudi nobena ura naj bi ne minila brez pozdrava nebeške Kraljice! To poslednje je sicer velika zahteva, a kot ideal naj se le zopet in zopet priporoča mladini. Za pogostno ponavljanje se posebno priporočajo kratke hipne molitve ali zdihljeji z odpustki ali tudi brez odpustkov. Ena najlepših Marijinih molitev, katere naj se nikdar ne naveliča dober Marijin otrok, pa je češčena-marija. Njeno lepoto bo mladina pa le tedaj prav spoznala in cenila, ako prav spozna njeno vsebino, njeno zlato jedro. Zato jo je treba čestokrat razlagati, parafrazirati.

2. Enako stara in častitljiva je navada, da goreči čistilci Marijini posebej soboto posvečujejo nebeški kraljici in v ta namen iz ljubezni do nje opravljajo katerokoli dobro delo; zlasti si radi nakladajo kako prostovoljno zatajevanje, da bi lažje posnemali njene čednosti. Tudi tukaj velja zlasti za mladino Berhmansov svet: „Če je še tako malo, da je le stanovitno!“ Zakaj, izkušnja kaže, da kdor je zvest v malem, ne ostane dolgo pri malem, marveč začne napredovati.

3. Gledé na Marijine praznike bi še svetovali, da naj jih vzgojitelj že naprej napoveduje kot izredno vesele in imenitne dneve; naj opozarja na dotične skrivnosti, cerkvena opravila, zlasti na cerkveni govor; nikdar naj tudi ne prezre pristrčnih pesmi. Otrokom, kateri že hodijo k svetemu obhajilu, naj se posebno priporočajo ti svečanostni dnevi, da sprejmó sveta zakramenta. Tudi nižjih Marijinih praznikov, zlasti imenitnejših, naj se spominja vzgojitelj z mladino.

4. Posebno izkušaj vrli vzgojitelj prav izkoriščati one daljše dobe, ki so v cerkvenem letu odločene v Marijino posvečenje: po zimi advent (zlasti osmino brezmadežnega spočetja), spomladi majnik, po letu (vsaj deloma) „Marijine šmarnice“ — dneve od 15. avgusta do 3. septembra, in v jeseni oktober. In zlasti naj se otroci s pridom udeležujejo v majniku šmarnic in rožnega venca v oktobru. To sicer otroci kaj radi storijo, le žal, da se ti lahkomišelní razposajenci radi izpozabijo in se nespodobno obnašajo na svetem kraju. Ta okolščina je obžalovanja vredna; torej naj bi vzgojitelji vse potrebno ukrenili, da se v lepem in dostojnem redu tudi otroci vdeležujejo teh toliko pristrčnih svečanosti. Osebito je ostudno, če odrasla mladina po mestih in drugih večjih krajih zlorablja ta milostni čas za znane zlobne namene. Z nekoliko odločnostjo poklicanih „činiteljev“ bi se dala odpraviti tudi ta nedostojna zloraba.

5. Otroci naj se zgodaj privadijo, da se bodo zaupno zatekali k Mariji v raznih potrebah, zlasti v izkušnjavah in dušnih nevarnostih. Sveti Frančišek Saleški v Filoteji (II., 16.) tako nujno opominja: „Zatekajmo se k Mariji kakor mali otročiči, hitimo v njeno naročje s popolno zaupnostjo, vsak trenutek, ob vsaki priliki, kličimo to sladko mater in prizadevajmo si posnemati njene čednosti, imejmo istinito detinsko srce do nje.“ Saj je to čisto naravno, da otrok v vsaki nevarnosti najrajše pribeži k svoji materi. Še slavni zgodovinar Weiss omenja, kako je sv. Terezija, kot dvanajstletna deklica, po smrti svoje telesne matere pri Mariji našla utehe in pomoči rekoč: „Odslej pa bodi ti moja mati!“

6. Ker je pri mladini nazorni nauk tolikanj v veljavi, naj se nazornost izkorišča tudi v Marijinem češčenju. V to svrho služijo lepe slike Marijine, venčanje Marijinih kipov, altarjev, društvene svetinje, škapulirji, slovesni obhodi itd. Take zunanosti imajo posebno ugoden vpliv na mlada srca, saj je že tudi sicer prevažno pravilo, da se naš duh od vidnega povzdiguje do nevidnega, nadnaravnega.

7. Prav posebno pedagogično moč, še enkrat povdarjam, imajo Marijine pesmi. Obče je znano in priznано, da je na naše ljudstvo zlasti v Riharjevi dobi blagodejno in blažilno jelo vplivati veselo in navdušeno popevanje Marijinih pesmi. Začele so se med narodom poizgubljati pohujšljive pesmi. Vsepovsod pa, doma in na polju, po travnikih in pašnikih, ob delu in počitku so se razlegale miloglasne Marijine pesmi. Mnogo enako priljubljenih se je uglasbilo tudi še pozneje, tako da smemo trditi: Marijino petje je po Slovenskem najbolj narodno petje. Na vas je, da se še dalje izpolnjuje to plemenito narodno delo. Vsak učitelj naj torej poskrbi, da se bodo učenci naučili najlepših Marijinih pesmi po vsebini in napevu. Nekatere so po vsebini tako lepe, da se lahko rabijo tudi kot molitve, in zdi se mi, da bi bilo jako koristno, ko bi otroci najlepše Marijine pesmi včasih molili, včasih peli, n. pr. v soboto, pred Marijinim praznikom. Kako dragocena dedščina bi bila to za poznejše življenje!

8. Pedagogično izredno vplivna Marijina molitev je rožni venec, ker jako blažilno deluje na razum in srce. Papež Pij IX. je rožni venec imenoval kratek evangelij in škof Martin Slomšek popolen ljudski katekizem. Kakor bi pa evangelij in katekizem ne imel prave koristi brez spretne razlage, enako potrebuje tudi rožni venec večkratne primerne razlage, da bo res koristil mladini. Lep pa bo venec, ki ga spletajo otročiči nebeški kraljici, ako bo lepa vsaka posamezna cvetka. Zato je treba zopet in zopet opozarjati, naj s premislekom — z umom in srcem — molijo posamezne češčenamarije in očenaše, ter naj se pobožno spominjajo posameznih skrivnosti, katere naj se seveda večkrat pojasnjujejo, zlasti o dotičnih praznikih. Iz tega bi polagoma prirastel tudi velik dobiček, da se vsaj nekoliko privadijo prekoristnemu premišljevanju. Kadar molijo otroci skupno, naj molijo počasno, razločno, dostojno, ne kričaje itd.

9. Po Marijinih bratovščinah in družbah, to smo že povdarjali, se silno veliko zgodi v blaženje našega naroda; zlasti v novejšem času se

veselo širi to blagodejno kulturno delovanje. Izvrsten vzgojitelj tudi pri mladini ne bo zanemarjal tega izredno koristnega sredstva.

10. Vzgojitelj naj pa tudi sam v gorečih zasebnih molitvah prav nujno in pogosto priporoča in izroča Marijinemu varstvu svoje gojenčke. Srečna šola, v kateri vlada Marija kot najboljša mati in mogočna kraljica nebeška! Srečen vsak gojenec, če mu srce navdaja tako prepričanje, kakor je je izrekel sveti mladenič Berhmans na smrtni postelji: „Zagotavljam, da hočem živeti in umreti kot pravi sin preblazene Device Marije!“

Po latinskem pregovoru: „Nemo dat, quod non habet“ (Nihče ne more dati, česar sam nima) se bode pa misel in želja tega-le našega sestavka le tedaj prav izpolnjevala, ako učitelj in vzgojitelj sam res sinovsko ljubi svojo nebeško mater!

A. K.

Nekaj učnih slik.

(Iz dnevnika.)

Uvod.

„Ljudski šoli je naloga ... razvijati jim (otrokom) duševne moči ...“

§ 1. šolsk. zak. z dne 14. maja 1869. l.

troci hodijo v šolo, da se kaj naučé.“ To je preprostu ljudstvu smoter šole. A ne samo preprosto ljudstvo, tudi šolniki so včasih enakega mnenja, kar tako izvrstno označi Willman v prvem delu svoje didaktike meneč: „...die naive, durch keine Reflexion hindurchgegangene Auffassung..., welcher es schon als Erziehen gilt, wenn die Jugend einigermaßen zurecht-gestossen und in Ordnung gehalten wird, und als Bilden, wenn einer Schüler-herde ein überkommener Lehrstoff wohl oder übel beigebracht wird.“ Šoli je pa naloga obširnejša. Sledeče vrstice nikakor ne nameravajo vsestransko razpravljati naloge ljudske šole; le kot skromen prispevek na polju šolstva naj podadó to ali ono misel opiraje se na zgoraj navedeno zahtevo § 1. šolskega zakona z dne 14. maja 1869. leta. Da učitelj razvija izročenim mu učencem duševne moči, ne zadostuje, če se ozira samo na dotična metodična pravila, obravnaje posamezne lekcije. Učitelj mora več storiti. Vsa uredba učne tvarine, razvrstitev in medsebojna zveza lekcij posameznih predmetov, domače naloge, kratko: splošna metoda učiteljeva razvijaj vedno in povsod duševne moči učenčeve.

Različna so pota, različna sredstva, ki dovajajo do tega; toda obrnimo pozornost le na eno. Brezdvomno se razvijajo duševne moči učenčeve, če učenec pridno sodeluje pri pouku z učiteljem. Kako ravnaj učitelj, da učenci resno sodelujejo pri pouku, kako uravnaj u v o d in s k l e p u č n i h u r, kako izpreminjaj včasih otrokom tako močne domače naloge v prijetne, izobraževalne in plodonosne o p a z o v a l n e n a l o g e, to namerava p r a k t i č n o p o k a z a t i „Nekaj učnih slik“.

Vesoljni svet.

(Prva učna slika)

Opomnja. 1. Recimo, da je „Vesoljni svet“ prva zemljepisna lekcija. Učitelj ni imel torej še prilike učencev opozoriti na to lekcijo, oziroma jim odločiti opazovalne naloge. Zato naj gre učitelj z otroci dva ali tri dni pred prvo zemljepisno uro na bližnji hrib ali pa na bolj odprto ravan. Tu naj si otroci dobro vse ogledajo, posebno pa naj pazijo, da bodo znali odgovoriti sledečim vprašanjem: Kaj je nad nami? Kje stojimo? Kaj vidimo na nebu? Kaj vidimo na zemlji? Kaj vidimo med nebom in zemljo?

Učenci si nato zabeležijo vprašanja v svoje dnevnike. Si li potem svoja opazovanja tudi zapišejo ali ne, bodi učencem privikrat na prosto.

2. Podlaga tej kakor tudi sledečim zemljepisnim učnim slikam je Orožnov zemljepis za meščanske šole.

3. Oblike nebo — nebesna (teles), nebesa — nebeska (lepota) naj bodo učencem že znane.

Učivo. „Vesoljni svet“, *Orožnov zemljepis za meščanske šole, I. stopinja, str. 1.*

Uvod v učno uro.

Kateri ste mogli zvršiti opazovalno nalogo? (Večina učencev se oglasi.) Nato čita eden učencev opazovalno nalogo, kakor si jo je zabeležil v dnevnik. Potem stavi učitelj posamezna vprašanja, kakor: Kam si šel? Kje si stal? Kaj si videl? itd. Naposled prečita en učenec ali pa še več, ki so si zabeležili uspehe opazovalne naloge, dotične opazke iz dnevnika. Tu se nudi učitelju prilika popravljaje in urejevaje seči v miselni krog učencev ter si tako pot ogledati za obnovitev znanih predstav na pripravljalni stopinji. Kot prehod k nameravani obravnavi stavi učitelj potem v uvodu prav lahko vprašanje: O čem se bomo torej najprvo učili? na kar dobi najbrže odgovor: Učili se bomo: kaj je na nebu, na zemlji, med nebom in zemljo.

I. Pripravljalna stopinja.

a) **Smoter:** Da, učili se bomo o tem in sicer kako imenujemo kratko nebo in zemljo in vse stvari, ki so na nebu, na zemlji, med nebom in zemljo?

II. in III. Empiriška in logiška stopinja.

Kje so lahko stvari? Kje so torej vse stvari? Na nebu, na zemlji ali med nebom in zemljo. — Namesto, da bi rekli: Vse stvari so ali na nebu, ali na zemlji, ali med nebom in zemljo, pravimo kratko: vse stvari so na svetu. Kje so vse stvari?

Kaj vidimo na nebu? — Solnce, luno, zvezde. — Solnce, luna in zvezde so velika telesa, ker so na nebu, pravimo jim nebesna telesa. K nebesnim

telesom prištevamo tudi našo zemljo. Kakšna telesa so solnce, luna in zvezde? Kaj prištevamo še k nebesnim telesom? Kakšno telo je torej naša zemlja?

Naštej nebesna telesa! Ta nebesna telesa pa in vse, kar je na njih, imenujemo ves svet, vesoljni svet. (Weltall.)

(Na desko.) Kako imenujemo vsa nebesna telesa in vse, kar je na njih? Kaj je vesoljni svet?

Je-li solnce vesoljni svet? — Ne. — Zakaj ne? — Prav, solnce ni vesoljni svet, ampak le del vesoljnega sveta. — (Isto se povdarja pri zemlji, luni in zvezdah.) Naštej dele vesoljnega sveta! — Ko bi bilo solnce še bolj oddaljeno od nas, bi se nam dozdevalo kot mala svetla zvezda. In ko bi mi mogli tja na kakšno zvezdo ter bi gledali na našo zemljo, bi se tudi ona nam videla kot zvezdica, prav blizu nje bi pa videli še drugo zvezdico, našo luno. Solnce, luna in zemlja so torej tudi zvezde, zato bomo rekli: Deli vesoljnega sveta so: solnce, zemlja in druge zvezde.

IV. Tehniška stopinja.

a) Učitelj stavi glavna vprašanja n. pr.: O čem smo se danes učili? Kje so vse stvari? Kaj je vesoljni svet vessvet? itd., učenci odgovarjajo na na vse to ustno.

b) Učitelj napiše sedaj ta vprašanja na desko; odgovore pa pišejo učenci v svoje dnevnike po učiteljevem navodilu. Navodilo obsegaj obliko kakor tudi stvarni moment.

Sklep učne ure.

Tu poda učitelj smoter prihodnje zemljepisne ure ter določi opiraje se na obravnavano stvarino in oziraje se na prihodnjo lekcijo, opazovalno nalogo. Pot bi bila morda nekako ta. Kaj sem vam naročil kot opazovalno nalogo za današnjo uro? Kaj ste videli nad seboj? Smo li že letos kaj govorili o tem, kakšno je nebo? — Ne. — Kaj bi pač bilo sedaj prvo, o čemur naj bi se učili? Kakšno je nebo? — Da, kakšno je nebo, se učimo prihodnjo zemljepisno uro. Torej pojdite pod milo nebo in si oglejte, kakšno je nebo, ki je nad nami gledé barve in pa kakšno se vam dozdeva gledé oblike. Oglejte si tudi malo notranjost hišnega poslopja, če najdete tu kaj sličnega nebesni obliki.

V. B.

(Dalje prihodnjič.)

Slavnostne pesmi
ob zlatem jubileju
gospoda Jožefa Čížeka,
nadučitelja na Pilštajnu.

Zložil Jos. Pintar.

Slavljenču.

(Deklamacija.)

Venec biserni opleta
Okrog senc se Ti krasno
Z njim zaslug bogata leta
So ovila Ti glavó.

Zadovoljno se oziraš
V dobo svojih del nazaj,
In poln lepih nad upiraš
Svoj pogled v bodočnost zdaj.

Za teboj je vrt obsežen,
Ki gojil si ga skrbno,
Pred seboj pa rod hvaležen
Zreš, ki ljubi Te srčno.

Pol stoletja uka seme
V nežna srca si sejal,
Voljno nosil težko breme,
Vnet za svoj poklic si stal.

Mirno Tvoje delovanje
Je rodilo blagodar,
Saj poznal si svoje zvanje,
Bil tako si blag vrtnar.

Ti za razne si stanove
Môž značajnih nam vzgojil,
S tem spomin svoj med rodove
Še prihodnje si razlil.

Zdaj poslavljaš se od dela,
V sreču pa Ti je težkó,
Duša Tvoja ni vesela,
Stiska bridko jo slovó.

Spoštovani naš starina,
Glej to družbo pred seboj! —
Razdružila se mladina
Šolska je že prej s Teboj —

Zdaj tovariši v ljubavi
Smo dospeli v krog izbran,
Po zastopnikih proslavi
Da učiteljski Te stan.

Ko obujaš si spomine
Na delavnost prošlih let,
Duh motri Tvoj cvet mladine,
Kar poslal si je med svet.

Tudi se Ti je pridružil
V misli mnog tovariš drag,
Ki je s Tabo vzgoji služil,
Skušal biti Ti enak.

Njih ljubezni glej dokaze:
Zbirka slik jih hrani ta;
Znane zrl boš tu obraze,
Zveste Ti iz duše dná.

Sprejmi slike v znak zahvale
In v spomin na slavlje to,
V dneh miru razvedroval
Naj bi te odslej ljubó.

Pač gredó v zaton že dnovi
Tvoji, lic zvenel je cvet;
Dobri Bog pa naj obnovi
Ti ves blagor mladih let.

Koder bodo te vodile
Misli in želje srcá,
Oj, ne zabi nas, ko sile
Tró nam še moči duhá.

Saj si tudi Ti zarisal
V duše naše svoj obraz,
In ne bo iz njih izbrisa
Nikdar ga begoči čas.

Pesem.

(Uglasbil G. Ipavic.)

Mešan zbor.

Pesem zaôri krepkó,
V krog se glasovi razlite,
Z vneto navdušbo možá
Vrlega danes slavite!

Petdeset nosi že let
Težo poklica na rami,
Bil nam tovariš je blag,
Složno se trudil je z nami.

Zdaj pa, počitka želján,
Delo odlaga iz roke,
Srečen, da vse preskrbel
Dobro je svoje otroke.

Mili tovariš, zdravstvuj
Dolgo še v letih pokoja!
V miru naj lepih sadov
Duša navžije se Tvoja.

D o p i s i.

Iz Gorice. Katoliško društvo slovenskih učiteljic je imelo dné 17. kimovca svoje redno zborovanje pod predsedništvom duhovnega voditelja, prečastitega gospoda župnika Iv. Kokošarja.

Podavši nam vrlo sliko o delovanju našega društva in o njegovem težkem stališču, izpodbudil je gospod župnik redne člane, naj marljivo izpolnjujejo svoje stanovske dolžnosti ter označil, kako bi mogli izkoriščati društvena zborovanja v njihovo nadaljno izobrazbo. „Življenje posameznega človeka je prekratko, da bi vse sam izkusil; zato naj se združi z izvedenimi ljudmi.“

Predsednica je povabila redne člane k didaktičnemu predavanju, katero bode dné 24. septembra ob petih popoldne.

Dné 12. oktobra t. l. ob 9½ predpoludne bode predavala gospica Ana Klančičeva, učiteljica v Sežani, „kako naj stavi učiteljica vprašanja v šoli.“

Pevski tečaj se je pričel dné 22. kimovca.

Prihodnje občno zborovanje bode dne 15. oktobra ob štirih popoldne.

Za redne člane, ki niso do dné 17. septembra še naredile izpit sposobnosti za učiteljstvo, razpisanih je 40 kron za najboljši sestavek o predmetu.

„Le odpiraj oči, le napenaj ušesa kot zvesti čuvaj na domačem stolpu!“

Spisi se naj vložé do zbora meseca marca.

M. H. W.

Šolske vesti.

Izpremembe med učiteljstvom. Gospod Frančišek Gabršek, šolski voditelj na I. mestni šoli v Komenskega ulicah, je imenovan nadučiteljem in šolskim voditeljem na II. mestni šoli na Cojzovi cesti; začasnim šolskim vodi-

teljem na I. mestni šoli je imenovan g. Jakob Dimnik, dozda učitelj na II. mestni ljudski šoli. Na izpraznjena učiteljska mesta na II. mestni šoli so imenovani gg. Frančišek Gärtner iz Kranja, Ivan Bernot iz Vel Doline in

Pavel Gorjup iz Kamnika. Imenovani so nadalje: za Bled g. Avgust Jensko, za Čatež g. A. Vidmar, za Breznico gospodč. Karolina Damjanovič, za Banjaloko gdč. Frančiška Mikec, za Leskovec gdč. Angela Bauderk, za Bohinjsko Bistrico gdč. Frančiška Zemljan, za Planino g. Anton Krže, za Št. Rupert gosp. Ivan Simončič, za Rako gdč. Ljudmila Črne, za Št. Janž gospodična Ana Kopač, za Dob gospod M. Hiti, za Hrušco g. Jakob Cepuder, za Zatičino gdč. Ernestina Zajec, za Tržišče gdč. Marija Garbajs. V začasni pokoj je šla g. Apolonija Dolinšek v Št. Vidu pri Cerknici. Gospod Frančišek Ivanc iz Senožeč je imenovan učiteljem na deški šoli v Kranju. Na rudniški šoli v Idriji je začasno nastavljen učit. kandidat g. Rafael Gostiša. Začasno so nastavljeni na I. mestni šoli v Ljubljani gg. Rudolf Vrabl, J. Fabinc, gdč. Minka Skaberne in Bogomila Globočnik. Učitelja I. mestne šole gg. Engelbert Gangl in L. Jelenec sta pridružena v službovanje mestni slovenski osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Na dvorazrednici v Premu je začasno kot pomožna učiteljica nameščena učiteljska kandidatka gdč. Kat. Valenčič.

Osebnosti. V Maribor pride kot provizorni glavni učitelj na učiteljsko g. Mat. Potočnik, suplent na I. državni gimnaziji v Ljubljani. — Suplent na II. drž. gim. v Ljubljani, g. J. Kostial je imenovan glavnim učiteljem na pripravnišnici v Kopru. Gdč. Angeli Divjak je provizorično podeljeno učiteljsko mesto na šoli na Dobravi pri Zasipu. — V mestni šolski svet ljubljanski je kot zastopnik učiteljstva izvoljen g. L. Jelenec. — Častno svetinjo za 40 letno službovanje je priznal deželni predsednik nadučitelju v Šmihelu pri Novem mestu gospodu Jan. Barle-tu.

Razpisane učiteljske službe. Na Kranjskem. Služba nadučitelja je do 10. oktobra razpisana na dvorazrednici v Starem trgu pri Poljanah. Prošnje sprejema okr. šol. svet v Črnomlju. — Na razširjeni trirazredni ljudski šoli v Košani je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje so predpisanim potom vlagati do dne 9. oktobra 1902 na ces. kr. okr. šolski svet v Postojini. — Na enorazrednici na Radovici je razpisana služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno ozir. začasno nameščenje. Prošnje vlagati je do 6. oktobra t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju. — Na štirirazrednici v Senožečah je izpraznjeno nadučiteljsko mesto zopet popolniti. Prošnje so predpisanim potom vlagati do dne 16. oktobra 1902 na c. kr. okr. šolski svet v Postojini. — Na petrazrednici v Postojini je stalno popolniti mesto učiteljice. Prošnje so vlagati predpisanim potom do 6. oktobra 1902 na ces. kr. okrajni šolski svet v Postojini. — Na dvorazrednici na Suhoru pri Metliki, razpisano je drugo učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje vlagati je do 6. oktobra 1902 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju. — Na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji je razpisana definitivna, eventualno začasna učiteljska služba. Prednost imajo učitelji, ki so kvalificirani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Prošnje se imajo vložiti do 18. oktobra 1902 na c. kr. okrajni šolski svet v Litiji.

Na Štajerskem. 1. Na trirazredni v II. krajevni razred uvrsteni ljudski šoli pri Sv. Kunigundi na Pohorju ste s pričetkom zimskega tečaja dve učiteljski mesti (eno s prostim stanovanjem) stalno, eventualno tudi začasno popolniti. 2. Na dvorazrednici v III. kra-

jevni razred uvrsteni ljudski šoli v Šent Lenartu nad Laškem je eno učiteljsko mesto stalno popolniti. Pravilno opremljene prošnje se naj službenim putem vložijo pri dotičnem krajnem šolskem svetu do 15. vinotoka 1902. — Na šestrazrednici v Dobovi pri Brežicah so

popolniti štiri učiteljska mesta stalno, oziroma začasno. Prošnje do 15. oktobra t. l. na krajni šolski svet. — Službi učitelja-vodje sta razpisani na enorazrednicah v Ambrusu in Dobravi pri Zasipu, služba učitelja pa v Boh. Srednji vasi.

Drobtine.

Učiteljstvo pod terorizmom liberalne stranke na Goriškem. V zadnji številki „Slov. Učitelja“ smo ponatisnili iz „Gorice“ nek dopis, ki dobro pojasnjuje neznosne goriške razmere. Celo okrajni šolski nadzorniki izrabljajo svoj vpliv v korist slaboglasne „Sočine“ stranke. Gospod okrajni glavar grof Attems je branil postopanje okr. šol sveta, češ da je nepristransko. Na ta popravek odgovarja zadnja „Gorica“:

„V zadnji številki našega lista smo torej priobčili uradni popravek c. kr. okr. šolskega sveta za goriško okolico, ki se bavi z dopisom „z dežele“, katerega smo svoječasno priobčili v svojem listu pod naslovom „Naši učitelji in stranka „Soče“. Dobili smo od iste strani kakor omenjeni dopis zopet precej obširen članek, ki se bavi z uradnim popravkom c. kr. okrajnega šolskega sveta. V tem članku je napisana kritika uradnega popravka, ob enem so pa navedena neka nova dejstva. Iz posebnih vzrokov pa tega članka ne objavimo. — Da pa gospodu dopisniku vsaj deloma vstreženo, ter da zvedo o tem, kar poroča dopisnik, tudi kompetentni krogi, poslali smo jeden prepis g. deželnemu poslancu in zastopniku deželnega odbora v deželnem šolsk. svetu prof. Berbuču, da ga porabi na primeren način; drugi prepis članka pa smo poslali predsedniku c. kr. okr. šolskega sveta visoko-

rodnemu gospodu grofu Attems-u, da se z njegovo vsebino seznani.

Prvi dopis pa smo objavili zaradi tega, ker dohajajo tudi nam vedne pritožbe o postopanju c. kr. okr. šolskega sveta in posebej še pritožbe o postopanju c. kr. okr. šolskega nadzornika gospoda Finžgerja z učitelji, ki ne pripadajo „Sočini“ stranki. Posebno se nam je zdela popolnoma opravičena opazka v dotičnem dopisu, da je namreč „Sočina“ stranka v nekaki dotiki z okraj. šolskim svetom, ko je vendar „Soča“ sama večkrat pisala, da so njeni somišljeniki gospodarji v okr. šolskem svetu ter da se nimajo napredni učitelji ničesar bati, — ne da bi bil c. kr. okrajni šolski svet kedaj popravljal to „Sočino“ pisavo!

Da sloni tako očitiranje na nekaterih dejstvih, v dokaz nam je imenovanje nadučitelja za Miren, dasiravno je bil med prosilci učitelj, v službi deset let starejši od onega, ki je bil imenovan; dasiravno je bil ta učitelj v vsakem oziru bolj kvalificiran nego oni, ki je dobil to mesto. Opomnimo naj samo to, da je imel ta učitelj poleg učiteljišča v Kopru več gimnazijskih razredov za seboj, dočim ni imel imenovani učitelj razun učiteljišča ničesar za seboj nego le — „kobariško univerzo“; vendar je moral starejši in bolj kvalificirani učitelj ostati na cedilu!

In kdo nas bode uveril, da ni ta učitelj zaradi tega dobil prednosti, ker ni bil „naprednjak“, dočim je bil njegov tekmeč v boju med „naprednimi“ učitelji vedno v prvih vrstah in je zaradi tega prišel tudi v disciplinarno preiskavo. In ni-li značilno, da se je gospod okrajni šolski nadzornik Finžgar ravno za tega gospoda posebno zanimal in zanj agitiral? Da-li je tako postopanje od njegove strani objektivno, o tem smemo pač dvomiti.

Napredek slovenskega šolstva v Gorici. Letos se je vpisalo v „Šolskem Domu“ nad 600 učencev in učenk. Samo na ljudski šoli „Šolskega Doma“ vpisanih je dosedaj 519. „Šolski Dom“ je moral letos ustanoviti zaradi velikega števila učencev in učenk dva razreda več nego jih je imel lani. Zaradi tega nastali so, kakor je naravno, tudi stroški večji. Vsem slovenskim rodoljubom, kateri v resnici ljubijo svoj mili rod, priporočamo, da se povsod in pri vsaki priliki spominjajo tega narodnega zavoda.

Ročni zapisnik z imenikom ljudsko-šolskega učiteljstva za Kranjsko, slovenski del Štajerskega in Primorske je ravnokar izšel v tiskarni R. Šebra v Postojini. Sostavil ga je tudi letos (IX. letnik) vodja gluhonemnice v Ljubljani gospod Štef. Primožič. V knjižici je tudi, kakor lani osobni stalež kranjskega učiteljstva. Lična knjižica stane za 75 učencev 1 K 40 vin., za 100 1'50, za 150 učencev pa 1'70 K.

Književna vest. Prošeni smo, da priobčimo sledeče naznanilo: „Povodom premještenja urednika i izdavača „Škole“ učitelja Stjepana Širole u Zagreb, stavlja uredništvo „Škole“ svojim cijenjenim suradnicima i p. n. pretplatnicima do znanja, da će se uredništvo „Škole“ nalaziti počam od 1. rujna o. g. u Zagrebu, Ilica kbr. 246.

(Domobranska ulica 1., II. kat.), kamo se umoljavaju pripošiljati svi članci, dopisi, preplate, listovi u zamjenu, kao i djela za recenziju. „Škola“ će se tiskati u Karlovcu, a odgovorno uredništvo preuzeo je vrli suradnik lista g. Vjekoslav Dominković, ravnatelj više djevojačke škole u Karlovcu. — Tom prilikom preporučuje uredništvo „Škole“ ovaj učiteljski list pažnji hrvatskoga učiteljstva, koje ga je i dosada punih 12 godina izdašno podupiralo. „Škola“ izlazi za sada mjesečno jedanputa i stoji na godinu samo 4 Krune.

Pedagogičko društvo v Krškem priporoča sledeče knjige po znižani ceni: 1. Učiteljski pravnik (nova knjiga) cena 1 krona. 2. IV., V., VI., VII., Pedagogičski letnik, prej 2 kroni, sedaj po 60 vin. 3. Jezikovni pouk, prej 1 K 20 vin., sedaj 80 vin. 4. Nazorni pouk, prej 2 K 60 vin., sedaj 1 K 80 v. 5. *Navod k početnemu risanju, prej 80 vin., sedaj 60 vin. 6. *Pouk o črtežih, prej 80 vin., sedaj 60 v. 7. *Stavbni črteži, prej 2 K, sedaj 1 K. Zadnje tri knjige se priporočujejo osobito rokodelcem, zidarjem, tesarjem in drugim. Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige naravnost pri odboru v Krškem. — Pri cenah je vračunjena tudi poštšina. — Obmejnim slovenskim učiteljem se te knjige darujejo.

Umrli je v Ljubljani g. Ivan Vrhovec, profesor zgodovine, po večletni težki bolezni. Dosegel je starost 50 let. Spisal je dolgo vrsto znanstvenih razprav, zlasti so znane njegove knjige „Germani in Slovani“, „Ljubljanski meščani v minulih stoletjih“ in „Zgodovina Novega mesta“. Pisal je največ za „Slovensko Matico“ in „Ljubljanski Zvon“. Vrhovec je bil neumoren in dober pisatelj. Čast njegovemu spominu!

Samomor učiteljskega pripravnika. V Ljubljani se je ustrelil 15. sept. po noči učiteljski pripravek A. Bajc, sin učitelja v Renčah pri Gorici. Vzrok samomoru je ta, ker ni izdelal ponavljalnega izpita iz nemščine.

Šolsko vprašanje na Angleškem Anglijo hvalijo zaradi njene tolerantnosti nasproti raznim verskim družbam. Tudi katoličani imajo v Angliji, ki je po pretežni večini protestantovska, večjo prostost, kakor v marsikaterih katoliških deželah. Tako so n. pr. doslej verske šole imele na Angleškem varno zavetje, čeprav te verske šole niso bile državne temuč le zasebne šole. Vlada jih ni le dopustila, temuč jih je celo podpirala. Prejšnji ministrski predsednik Salisbury je opetovano sam zagovarjal korist verskih šol. Vsled tega se pa nikakor ne more trditi, da Anglija morda duševno ali gospodarsko zaostaja za drugimi velesilami. Nasprotno: Z Nemčijo vred hodi na čelu drugih držav, in v duševnem in gospodarskem oziru jo prekaša le še mala Belgija. A glej čudo! Nemčija in Belgija imata verske šole; Francija pa se je šele zdaj drznila napasti zistem krščanskih šol. Verska šola na Angleškem torej gotovo nima slabih posledic za deželo. Vendar se je pričelo pod novim Balfourjevim ministerstvom neko gibanje proti verskim zasebnim šolam. Vlada sicer trdi, da se gre le za izboljšanje finančnega položaja, a za to akcijo stojé protiverske sovražne sile, ki skušajo kolikor mogoče oslabiliti velik vpliv krščanskih šol. — Po zadnjem izkazu vrhovne šolske oblasti je bilo lansko leto na Ang-

leškem 20.116 ljudskih šol. Med temi je bilo 14.319 verskih šol (voluntary schools — zasebne ali svobodne šole) in le 5797 državnih šol (board schools). V verskih šolah se vzgaja 3,054.709 otrok, v državnih pa le 2,703.434 otrok. Državna podpora za šole znaša 9,753.107 funtov šterlingov. Od te svote dobé državne šole mnogo več, kakor zasebne. Poleg tega se vzdržujejo državne šole po krajevnih davkih, ki so znašali preteklo leto blizo 6,349.811 funtov šterlingov, dočim so bile zasebne šole navezane le na prostovoljne doneske, ki so dosegli komaj skupno svoto 834.123 funtov šterlingov. Vsled tega so javne šole seveda lahko mnogo več potrošile za svoje potrebe, boljše plačale učne moči, preiskrbele si boljše učila itd. Vendar so vspehi verskih šol vsaj enaki onim državnih šol, če jih celo ne nadkriljujejo. In velika večina sedaj živečega angleškega prebivalstva je bila v njih vzgojena. Bo li krščansko šolstvo tudi na Angleškem postalo žrtva framonov? Tako hitro, kakor na Francoskem, tamkaj ne bode šlo. Na Angleškem namreč primanjkuje učiteljev z državnimi izpiti. Na 71 otrok pride komaj en učitelj in izmed 138.000 učiteljev je izprašanih le 66.000; dveletni izobraževalni tečaj jih je izvršilo le 38.000; tri četrtine vseh učnih moči je ženskih. Od kod torej vzeti učitelje za državne šole? Novi šolski zakon, ki ga hoče vlada parlamentu predložiti, se zato še ne upa lotiti zasebnih šol, temuč hoče le odpraviti finančne težkoče, s katerimi se baje imajo te boriti. Kaj tič za tem zakonom, bode prihodnost pokazala.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.